

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 64

(Prot.27 Nr. 2.§)

2008.gada 2.jūnijā

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr.3217/08/10/2

Par AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” apvienošanos

Konkurences padome 21.12.2007. saņēma AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanos (turpmāk – ziņojums), AS „A.C.B.” iegūstot izšķirošo ietekmi AS „8 CBR”.

Ziņojuma noformēšanā nebija pilnībā izpildītas Ministru kabineta 26.10.2004. noteikumu Nr.897 "Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos" prasības, par ko Konkurences padome informēja ziņojuma iesniedzēja pilnvarotos pārstāvjus (08.01.2008. vēstule Nr.58).

Trūkumi ziņojumā tika novērsti 31.01.2008.

Saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta pirmo daļu¹ par pilnīga ziņojuma saņemšanas datumu uzskatāms 31.01.2008., par ko Konkurences padome informēja ziņojuma iesniedzēja pilnvarotos pārstāvjus (05.02.2008. vēstule Nr.329).

„A.C.B.” ir akciju sabiedrība, kura reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003095713, tās juridiskā adrese – Ziepiņkalna iela 21a, Rīga, Latvija.

„8 CBR” ir akciju sabiedrība, kura reģistrēta Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.43903002559, tās juridiskā adrese – Rīgas iela 16, Smiltene, Valkas rajons, Latvija.

Izvērtējot ziņojumā ietverto un papildus pieprasīto informāciju, kā arī citu Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

¹ 22.04.2004. Konkurences likuma redakcijā (spēkā līdz 15.04.2008.)

1. Apvienošanās dalībnieki

1.1. AS „A.C.B.” ir izšķiroša ietekme SIA „Ceļdaris”, SIA „Mobil asfalts”, SIA „ACB TRANSPORTS” un SIA „Ceļi un tilti”. Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē minētās komercsabiedrības uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

AS „A.C.B.” saistītie tirgus dalībnieki ir SIA „ACB BETONS”, SIA Latvijas-Lietuvas kopuzņēmums „Viadukts”, SIA „Aizputes ceļinieks”, kā arī AS „A.C.B.” ir biedrs pilnsabiedrībā „BINDERS un A.C.B.” un pilnsabiedrībā „A.C.B.” un Ceļu pārvalde”.

AS „A.C.B.” galvenie darbības veidi ir ceļu un tiltu būvniecība, rekonstrukcija un remonts, būvmateriālu ražošana un realizācija, nekustamo īpašumu attīstīšana.

1.2. AS „8 CBR” ir izšķiroša ietekme SIA „Ķīšezera parks”. Konkurences likuma 1.panta 9.punkta izpratnē abas komercsabiedrības uzskatāmas par vienu tirgus dalībnieku.

AS „8 CBR” saistītais tirgus dalībnieks ir SIA „Baltijas ģipsis”.

AS „8 CBR” galvenie darbības veidi ir ceļu un tiltu būvniecība, rekonstrukcija un remonts, kā arī asfaltbetona ražošana.

2. Apvienošanās veids

Ziņojumam ir pievienots 05.12.2007. noslēgtā nodomu protokola *Par AS „8 CBR” akciju pirkumu* izraksts. Nodomu protokols noslēgts ar mērķi definēt galvenos darījuma nosacījumus. Nodomu protokolā paredzēts, ka akciju iegādes darījums (AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” apvienošanās Konkurences likuma izpratnē) tiks realizēts, ja:

(*)

Starp AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” kontrolpaketes īpašniekiem ir saskaņota darījuma izpildes kārtība. Abi tirgus dalībnieki apstiprina, ka divu mēnešu laikā pēc labvēlīga lēmuma saņemšanas no Konkurences padomes, ar kuru tā atļauj apvienošanos, notiks AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” apvienošanās.

Apvienošanās paredzēta, AS „A.C.B.” iegūstot izšķirošo ietekmi AS „8 CBR”. Līdz ar to plānotais darījums uzskatāmas par apvienošanos Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punkta izpratnē.

3. Ziņojuma iesniegšanas pienākums

Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā noteikts, ka „Tirgus dalībnieki, kuri nolēmuši apvienoties kādā no šā panta pirmajā daļā paredzētajiem veidiem, pirms apvienošanās iesniedz Konkurences padomei pilnu ziņojumu, ja apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums iepriekšējā finanšu gadā Latvijas teritorijā ir bijis ne mazāks par 25 miljoniem latu.

Saskaņā ar ziņojumā sniegto informāciju apvienošanās dalībnieku kopējais apgrozījums, kas aprēķināts, ņemot vērā Ministru kabineta 26.10.2004. noteikumu Nr.897 "Kārtība, kādā iesniedzams un izskatāms ziņojums par tirgus dalībnieku apvienošanos" 13.punktu, 2006.gadā bijis lielāks par 25 miljoniem latu.

Līdz ar to minētās apvienošanās sakarā izpildās Konkurences likuma 15.panta otrajā daļā paredzētais kritērijs, un plānotās apvienošanās dalībniekiem bija jāiesniedz ziņojums Konkurences padomei.

4. Konkrētie tirgi

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu *konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu.*

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu *konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības.*

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 3.punktu *konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām.*

4.1. Ziņojumā norādīts, ka konkrētās preces tirgus, kurā darbojas apvienošanās dalībnieki, ir ceļu un tiltu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskās uzturēšanas tirgus. Tiltu būvniecību, rekonstrukciju un uzturēšanu nav iespējams nodalīt no ceļu būves, rekonstrukcijas un uzturēšanas. Tie ir savstarpēji saistīti un viens no otra izrietoši tirgi sekojošu iemeslu dēļ:

- 1) ceļu nav iespējams pabeigt (nodot ekspluatācijā) bez tiltiem, savukārt tiltu ekonomiskais labums bez izbūvēta ceļa līdzinās nullei;
- 2) pasūtījuma gala rezultāts, kurš jānodrošina būvniekam ir ceļš ar tiltiem, un kā vienots veselums šis objekts arī tiek nodots ekspluatācijā;
- 3) tiltu izbūve vienmēr tiek iekļauta ceļu izbūves pasūtījumā, un attiecīgi publisko iepirkumu konkursu nolikumos no pasūtījuma saņēmēja tiek pieprasīta kompetence un konkurētspēja gan ceļu, gan tiltu būvniecībā, t.i., tiek pieprasīta arī būvdarbu vadības pieredze abās jomās.

Attiecībā uz konkrēto ģeogrāfisko tirgu ziņojumā norādīts – pēdējo divu gadu izmaksu attiecību analīze uzskatāmi liecina, ka:

- 1) darbaspēka izmaksu pieauguma rezultātā arvien lielāku nozīmi ieņem ražošanas tehnoloģiskums, un attiecīgi nozare piedzīvoto tehnoloģisko un darbaspēka izmaksu kāpumu;
- 2) celtniecības apjomu pieauguma rezultātā vērā ņemamu attīstību ir guvušas karjeru saimniecības, tajā skaitā reģionālās, kuras nodrošina būvdarbu veicējus ar darbam nepieciešamajiem materiāliem.

Apvienošanās dalībnieki uzskata, ka šie faktori būtiski mazina attāluma no bāzes vietas ietekmi uz izmaksām. Rezultātā reģionālā pārstāvniecība arvien vairāk zaudē nozīmi. Savukārt ražošanas organizācijas un tehnoloģiskās bāzes nozīme būtiski pieaug. Tādējādi konkrētais ģeogrāfiskais tirgus vairs nav reģionāls, bet ir vismaz nacionāls, jo ražošanas organizāciju un tehnoloģiju bez būtiskām izmaksu izmaiņām var nogādāt jebkur, līdz ar to kā konkrētais ģeogrāfiskais tirgus nosakāma visa Latvijas teritorija.

No apvienošanās dalībnieku sniegtās informācijas secināms, ka AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” apgrozījuma nozīmīgāko daļu veido apgrozījums ceļu un tiltu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskās uzturēšanas jomā (2006.gadā: AS „A.C.B.” kopā ar apakšuzņēmējiem – (*) %, AS „8 CBR” bez apakšuzņēmējiem – (*) %). Tāpat ziņojumā norādīts, ka pieprasījumu šajā tirgū pamatā veido valsts un pašvaldību pasūtījumi.

4.2. Lai noteiktu konkrētos tirgus saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu, ņemot vērā ziņojumā norādītos AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” lielākos klientus, tika pieprasīta informācija par publiskajiem iepirkumiem ceļu un tiltu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskās uzturēšanas jomā no minēto darbu pasūtītājiem, t.sk. no Satiksmes ministrijas, VAS „Latvijas valsts ceļi”, VAS „Latvijas valsts meži”, Rīgas domes Satiksmes departamenta, kā arī pēc publisko iepirkumu pasūtītāju sniegtās informācijas izvērtēšanas - no komercsabiedrībām, kas kā pretendenti piedalījās tajos pašos publiskajos iepirkumos, kuros

pedalījās apvienošanās dalībnieki, vai tiem līdzvērtīgos publiskajos iepirkumos. Papildus informācija tika pieprasīta arī no apvienošanās dalībniekiem.

Definējot konkrētos tirgus attiecībā uz ceļu un tiltu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskās uzturēšanas pakalpojumiem, kuri tiek sniegti publisko iepirkumu ietvaros, konstatējams, ka no pieprasījuma puses katrā publiskajā iepirkumā ietvertu pakalpojumu, var aizstāt tikai ar tādiem pakalpojumiem, kuri atbilst pakalpojumam, kurš ietver konkrētā publiskā iepirkuma tehniskajā specifikācijā norādītās prasības. Līdz ar to no pieprasījuma puses konkrētā prece ir pakalpojumu kopums, par kuru tiek organizēta katra iepirkuma procedūra. Tāpat arī konkrētā ģeogrāfiskā tirgus robežas nevar būt lielākas par tām robežām, kurās tiek nodrošināts pakalpojums ģeogrāfiski, prasības pret pasūtīto pakalpojumu attiecās ne tikai uz apjomu, termiņu u.c. pakalpojumu raksturojošām īpašībām, bet arī uz pakalpojuma sniegšanu noteiktā vietā saskaņā ar pasūtītāja vajadzībām.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome konkrētās preces tirgus un konkrētā ģeogrāfiskā tirgus noteikšanai lietā attiecībā uz minētajām jomām, izvērtējot pieprasījuma un piedāvājuma faktorus, par būtiskākiem uzskata piedāvājuma puses faktorus.

Izvērtējot komercsabiedrību, kuras veic ceļu un/vai tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas darbus, sniegto informāciju secināms, ka ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas tirgus un tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas tirgus veido divus atšķirīgus konkrētās preces tirgus.

Izņemot atsevišķus gadījumus, parasti komercsabiedrība darbojas vienā, vai otrā no minētajiem tirgiem.

Tā SIA "Lemminkainen Latvija"², SIA "Šlokenbeka", ceļu būves firma SIA "Binders", SIA "Limbažu ceļi", SIA "Ceļu tiltu būvnieks", SIA "Baustelle", SIA "Dantra", SIA "Virāža" norādījušas, ka nedarbojas (nav specializējušās) tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā. Arī SIA "Saldus ceļinieks" norādījusi, ka nav specializējušies tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā, ka šie darbi prasa specializētu tehniku un attiecīgi apmācītu personālu, un tagad šīs nozares attīstīšana prasītu lielu finansiālo līdzekļu ieguldījumu. AS "Ceļu pārvalde" sniegusi informāciju, ka nedarbojas tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā, ja objektā nepieciešama šādu darbu veikšana, tiek piesaistīti apakšuzņēmēji. Par to liecina arī minēto komercsabiedrību un SIA "Ceļu būvniecības sabiedrība "Igate"", SIA "Union Asphalttechnik", SIA "Gādība", SIA "Aiviekstes būvnieks" sniegtā informācija par apgrozījumu tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā. Savukārt SIA "VIA" norādījusi, ka minimāli darbojas tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā. Arī citu komercsabiedrību, kuru pamatdarbība saistīta ar ceļu būvniecību, rekonstrukciju, renovāciju un periodisko uzturēšanu, apgrozījums tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā ir neliels salīdzinājumā ar apgrozījumu ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā.

SIA "Tilts", Latvijas-Lietuvas kopuzņēmums SIA "Viadukts" un AS "BMGS" norādījušas, ka nedarbojas ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā. SIA "Rīgas tilti" sniegusi informāciju, ka tā tieši neveic ceļu darbus, savukārt SIA "Merks" norādījusi, ka ceļu būvniecības darbus veic ar apakšuzņēmēju starpniecību, tādējādi nekonkurējot ar *ceļu būvniekiem*. SIA "M.A.-TAKA" sniegusi informāciju, ka nedarbojas ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā, arī norādot, ka SIA "M.A.-TAKA" kā *tiltniekiem* nav nepieciešamības pēc tādas ceļu būves tehnikas kā ekskavatori, greideri, veltņi, asfaltiekļājēji u.c., ka tiltu remonta

² Iepriekšējais sabiedrības ar ierobežotu atbildību nosaukums - "Lemcon Latvija".

un būvniecības darbos parasti tiek slēgts līgums ar ceļu būvniecības firmu, kas veic zemes darbus un asfaltēšanas darbus, arī smilts un šķembu piegādi, ja nepieciešami lielāki apjomi. Arī Latvijas-Lietuvas kopuzņēmums SIA "Viadukts" skaidrojis, ka objektos sadarbojas ar apakšuzņēmējiem, kas iekļāj asfaltbetona segumu uz tiltiem. Iepriekš minēto apliecina arī šo komercsabiedrību sniegtā informācija par apgrozījumu ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā.

Līdz ar to arī uz informācijas pieprasījumiem sniegtajās atbildēs ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā kā konkurenti norādītas vienas komercsabiedrības, tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas jomā - citas.

Arī publisko iepirkumu pasūtītāju sniegtā informācija liecina, ka, izņemot atsevišķus gadījumus, publiskajos iepirkumos būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas darbiem kā pretendenti (ģenerāluzņēmēji) ir vienas komercsabiedrības, tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas darbiem - citas.

Konkurences padome uzskata par iespējamu atsaukties arī uz iepriekšējo praksi, kad Konkurences padomes 11.08.2006. lēmumā (lieta Nr.1500/06/10/6), ar kuru tika atļauta AS "A.C.B." un SIA "Ceļi un tilti" apvienošanās, kā konkrētie preču tirgi tika noteikti – ceļu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumu tirgus un tiltu būvniecības, renovācijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumu tirgus. Minēto pamatojot ar to, ka izmantojamās būvniecības tehnoloģijas, materiāli un daļēji arī tehnika ceļu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumu sniegšanai un tiltu būvniecības, renovācijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumu sniegšanai atšķiras. Tāpat konstatējot, ka lielākā daļa no aptaujātajiem tirgus dalībniekiem paudusi viedokli, ka ceļu būvniecības, rekonstrukcijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumi nav savstarpēji aizvietojami ar tiltu būvniecības, renovācijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumiem.

Latvijas teritorijā ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas pakalpojumus sniedz komercsabiedrības ar atšķirīgu profilu (specializāciju) un apgrozījumu minētajā jomā. Apsverot piedāvājuma puses aizstājamību jāsecina, ka tikai daļa šo komercsabiedrību var piedāvāt plašu šo pakalpojumu spektru, t.i., gan būvniecības, gan rekonstrukcijas, gan renovācijas un periodiskās uzturēšanas pakalpojumus. Kamēr lielākā daļa komercsabiedrību, kuru darbība saistīta ar šo jomu, veic tikai renovācijas un periodiskās uzturēšanas darbus un/vai neliela apjoma rekonstrukcijas darbus, vai arī tikai uz noteikta veida ceļiem (piemēram, meža ceļiem, ceļiem ar grants segumu).

Abi apvienošanās dalībnieki veic gan būvniecības, gan atjaunošanas (rekonstrukcijas, renovācijas, periodiskās uzturēšanas) darbus, orientējoties uz lielāka apjoma objektiem, turklāt no šo tirgus dalībnieku puses šie pakalpojumi ir savstarpēji aizstājami, par ko liecina arī lietā iegūtā informācija.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 6.punktu konkurence ir pastāvoša vai potenciāla ekonomiskā (saimnieciskā) sāncensība starp diviem vai vairākiem tirgus dalībniekiem konkrētajā tirgū. Tā kā minētajā tirgū pieprasījumu veido galvenokārt publiskie iepirkumi, komercsabiedrības, kuras piedalās neliela apjoma publiskajos iepirkumos, lielāka apjoma publiskajos iepirkumos piedalās tikai kā apakšuzņēmēji, vai spēj veikt tikai atsevišķus darbus ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas jomā, turklāt sniedz pakalpojumus ģeogrāfiski šaurākās teritorijās, kā arī, ja to apgrozījums ir ievērojami mazāks nekā apvienošanās dalībnieku apgrozījumi, faktiski nespēj konkurēt ar apvienošanās dalībniekiem. Ņemot vērā AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” pozīcijas ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas jomā, tikai daļa no komercsabiedrībām, kuru darbība saistīta ar šo jomu, uzskatāmas par apvienošanās dalībnieku konkurentiem ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū.

Līdz ar to uzskaitītie faktori uzskatāmi par būtiskiem, nosakot konkrētās preces tirgu šīs lietas ietvaros. Nepieciešamību, t.sk ņemt vērā komercsabiedrības apgrozījuma lielumu, nosaka arī Publisko iepirkumu likuma 20.panta otrajā daļā paredzētais, ka *publiska būvdarbu līguma gadījumā apakšuzņēmējiem drīkst nodot ne vairāk par 70% no kopējā veicamo būvdarbu apjoma*, un 41.panta otrajā daļā minētais, ka *pasūtītājs var noteikt, kādam jābūt piegādātāja gada kopējam finanšu vidējā apgrozījuma minimālajam apjomam vai gada finanšu vidējam apgrozījumam attiecībā uz konkrēto iepirkumu minimālo apjomi piegādātāja darbības laikā, bet ne vairāk kā par trim iepriekšējiem gadiem*. Pasūtītājs nosaka tādu minimālo apjomu, kas ne vairāk kā trīs reizes pārsniedz piedāvāto līgumcenu.

Konkurences padome uzskata, ka iepriekš minētie faktori jāņem vērā, arī, kā konkrētās preces tirgu, nosakot tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgu.

4.3. Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus konkurences tiesību izpratnē ir teritorija, kurā attiecīgie tirgus dalībnieki ir iesaistīti preču piegādē vai pakalpojumu sniegšanā. Šajā teritorijā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām. Ievērojot minēto, saskaņā ar rīcībā esošo informāciju, secināms, ka attiecībā uz ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus var tikt noteikts kā visa Latvija, tā kā konkrētā apvienošanās ietekmēs konkurences apstākļus šajā teritorijā.

Definējot konkrēto ģeogrāfisko tirgu AS "A.C.B." un AS „8 CBR” apvienošanās gadījumā, Konkurences padome uzskata, ka nav nepieciešams to noteikt tik šauri kā Konkurences padomes 11.08.2006. lēmumā (lieta Nr.1500/06/10/6) minētās teritorijas, ņemot vērā arī tirgus dalībnieku norādīto, ka objekta atrašanās vietai nav būtiskas nozīmes, ja veicamo darbu apjoms ir pietiekami liels.

Konkurences padome uzskata, ka arī attiecībā uz tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgu šīs lietas ietvaros nosakāms viens ģeogrāfiskais tirgus – Latvijas teritorija, ņemot vērā iepriekš minēto. Vienlaikus Konkurences padome uzskata, ka, lai pamatotāk izvērtētu apvienošanās ietekmi uz konkurenci papildu jāvērtē arī tirgus dalībnieku tirgus daļas reģionos.

4.4. Ņemot vērā iepriekš vērtētos un konstatētos apstākļus, Konkurences padome uzskata, ka apvienošanās dalībnieku viedoklis par konkrētās preces tirgu, kurš tiek ietekmēts apvienošanās rezultātā, nav pamatots, līdz ar to šajā lietā kā apvienošanās rezultātā ietekmētie konkrētie tirgi nosakāmi:

- (1) ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus Latvijas teritorijā;
- (2) tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus Latvijas teritorijā.

Tāpat saskaņā ar 31.01.2008. Konkurences padomē saņemto ziņojuma iesniedzēju informāciju konkrētie tirgi, kurus var ietekmēt apvienošanās ir arī asfaltbetona tirgus un karjeru produkcijas tirgus. Apvienošanās dalībnieki norāda, ka asfaltbetonu ražo SIA „Mobil asfalts”, kurā AS „A.C.B.” ir izšķiroša ietekme, un AS „8 CBR”, savukārt ar karjeru produkcijas ražošanu no apvienošanās dalībniekiem nodarbojas tikai AS „A.C.B.”.

Apvienošanās dalībnieki norādījuši, ka asfaltbetona ražotnes pamatā veidotas ceļu būves uzņēmumu ietvaros. Asfaltbetona ražošana tiek veikta katrā nozīmīgā ceļu būves uzņēmumā uzņēmuma vajadzībām un attiecīgi nozares tirgus kā tāds, ar ievērojamu vai vērā ņemamu "ārējās" realizācijas tirgu nemaz nepastāv.

Bez tam pastāvošā prakse, ar ļoti retiem izņēmumiem, ir ceļu būvē izmantot tikai uzņēmumam piederošā asfaltbetona ražotnē sagatavotu asfaltbetonu, nerēķinoties ar pārvadājumu attālumu un pārvadājuma distancē esošām konkurentu asfaltbetona ražotnēm, tādējādi nodrošinot segumu ražotņu fiksētajām izmaksām.

Pieprasījumu pēc asfaltbetona veido ceļu būves uzņēmumi, attiecīgi ceļu būves uzņēmumu saražotais asfaltbetona apjoms ir atkarīgs no izpildāmo būvdarbu apjoma. Aptuveni (*) % pieprasījuma veido uzņēmuma paša pieprasījums, savukārt (*) % veido dažādi pasūtījumi, piemēram:

1) mājokļu būvniecības uzņēmumu pasūtījumi (mājokļu pievadceļus un ietves nepieciešamos apjomos ar vienkāršotām tehnoloģijām izbūvē paši mājokļu būvnieki);

2) apakšzemes komunikāciju būves un remontu uzņēmumu pasūtījumi (brauktuves atjaunošanu pēc izbūves vai remonta veic pašu spēkiem);

3) dažādi izņēmumi (citu ceļu būves uzņēmumu pasūtījumi gadījumos, ja pašu ražotnes tehnisku iemeslu dēļ nedarbojas vai nevar saražot attiecīgu produkciju u.c.).

Apvienošanās dalībniekiem ir četras asfaltbetona ražotnes: SIA "Mobil asfalts" - viena Rīgā un viena Rīgas rajonā, SIA "Ceļi un tilti" - viena Rēzeknes rajonā, AS "8 CBR" - viena Cēsu rajonā. AS "A.C.B." norādījusi, ka asfaltbetonu lietojamā stāvoklī iespējams piegādāt līdz 200 km attālumam, savukārt AS "8 CBR" asfaltbetons no ražotnes tiek piegādāts līdz objektiem 170 km attālumā, SIA "Ceļi un tilti" - līdz objektiem 100 km attālumā. Visas apvienošanās dalībnieku asfaltbetona ražotnes ir stacionāras.

No lietas ietvaros iegūtās informācijas secināms, ka visām lielākajām ar ceļu būvniecību un atjaunošanu (rekonstrukcija, renovācija, periodiskā uzturēšana) saistītajām komercsabiedrībām ir viena vai divas asfaltbetona ražotnes, daļai no tām ir arī mobilas asfaltbetona ražotnes. Asfaltbetona ražotnes izvietotas pa visu Latvijas teritoriju. Gandrīz visas komercsabiedrības, kuras ražo asfaltbetonu, norādījušas, ka asfaltbetons no ražotnes tiek piegādāts līdz objektiem 100 km attālumā, liela daļa - līdz objektiem 200 km attālumā. Kaut gan "Autoceļu specifikācijas 2005" ir atruna par asfaltbetona transportēšanas maksimāli ieteicamo attālumu, kas ir mazāks vai vienāds ar 50 km, kā arī atrunātas iestrādes temperatūras, kuras pie lielākas transportēšanas attāluma grūti ievērot. Lielākās ar ceļu būvniecību un atjaunošanu (rekonstrukcija, renovācija, periodiskā uzturēšana) saistītās komercsabiedrības 90-100% darbu veic uz ceļiem ar melno segumu. Aptaujāto asfaltbetona ražotāju sniegtā informācija liecina, ka lielākā saražotā asfaltbetona tiek izmantota pašu vajadzībām, daļa no asfalta tiek realizēta citām komercsabiedrībām, savukārt iepirkta asfaltbetona īpatsvars pret saražoto un pašu vajadzībām nepieciešamo asfaltbetona daudzumu ir neliels. Līdz ar to var secināt, ka komercsabiedrības savu saražoto asfaltbetonu izmanto teritorijās, kurās veic ceļu būvniecību un atjaunošanu.

4.5. Ņemot vērā minēto, Konkurences padome uzskata, ka apvienošanās rezultātā asfaltbetona tirgus var tikt ietekmēts gan horizontālā līmenī, tā kā tajā darbojas abi apvienošanās dalībnieki, gan vertikālā līmenī, tā kā minētais tirgus ir lejupejošais tirgus attiecībā pret ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas tirgu. Līdz ar to šajā lietā kā apvienošanās rezultātā ietekmētais konkrētais tirgus nosakāms - **asfaltbetona (ražošanas un realizācijas) tirgus Latvijas teritorijā**, kas citās lietās varētu tikt definēts arī citādāk.

Saskaņā ar AS "A.C.B." sniegto informāciju tā veic arī karjeru izstrādi, daļu iegūtās produkcijas izmantojot savā darbībā ((*) % no kopējā saražotā apjoma), veicot ceļu būvniecības darbus. AS "8 CBR" nenodarbojas ar karjeru izstrādi. AS "A.C.B." iegūst un realizē dažādu frakciju smilts, grants, dolomīta šķembu, kā arī šo derīgo izrakteņu maisījumu produkciju.

Ņemot vērā, ka visi minētie derīgie izraksteņi izmantojami ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas tirgū, kurš ir augšupejošais tirgus attiecībā pret karjeru produkcijas tirgu, Konkurences padome uzskata, ka šīs lietas ietvaros kā apvienošanās rezultātā ietekmētais konkrētais tirgus nosakāms - **karjeru produkcijas tirgus Latvijas teritorijā**, kas citās lietās varētu tikt definēts arī citādāk.

5. Apvienošanās ietekmes uz konkrētajiem tirgiem izvērtējums

Konkurences padome izvērtēja ziņojumā un apvienošanās dalībnieku papildus sniegto informāciju, lietas ietvaros iegūto informāciju no ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas un tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas darbu pasūtītājiem, komercsabiedrībām, kuras darbojas konkrētajos tirgos, kuri var tikt ietekmēti apvienošanās rezultātā, gan publiski pieejamo informāciju.

5.1. Ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus Latvijas teritorijā

Kaut gan tirgus daļas parasti nosaka gan pēc apgrozījuma (latos), gan apjoma vienībās, Konkurences padome uzskata, ka, ievērojot ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskās uzturēšanas pakalpojumu individuālo raksturu, minēto tirgu var raksturot tikai ar apgrozījumu. Tā kā vienlīdz svarīgas ir gan tirgus dalībnieka iespējas paveikt darbus paša spēkiem, gan iespējas iegūt lielāka apjoma pasūtījumus, darbu veikšanai piesaistot apakšuzņēmējus, katra tirgus dalībnieka tirgus daļa nosakāma gan pēc tā apgrozījuma bez apakšuzņēmējiem, gan kopā ar apakšuzņēmējiem.

Izvērtējot lietā iegūto informāciju, Konkurences padome secina, ka konkrētajā tirgū pastāv būtiskas barjeras jaunu tirgus dalībnieku ienākšanai. Tiesību akti nosaka īpašas prasības attiecībā uz tirgus dalībnieku un to darbinieku kvalifikāciju. Konkrētajā nozarē ir tikai šai nozarei specifiskas prasības darbaspēkam – speciālā izglītība un zināšanas, nozares normatīvo aktu prasību pārzināšana un pieredze attiecīgā specialitātē Latvijā. Tādējādi tiem tirgus dalībniekiem, kas gatavojas ienākt tirgū vai paplašināt savu darbību tirgū, ņemot vērā speciālistu ierobežoto pieejamību, tā ir uzskatāma kā būtiska barjera. Tāpat, lai piedalītos konkursos nozīmīga, ir paša tirgus dalībnieka ilgstoša pieredze Latvijas tirgū un iepriekšējos gados sasniegtais apgrozījums veicot attiecīgos darbus.

5.1.1. Ņemot vērā lēmuma 4.punkta daļā par konkrētā tirgus *Ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus Latvijas teritorijā* definēšanu minētos kritērijus, nosakot apvienošanās dalībnieku tirgus daļas minētajā tirgū kopējā tirgus apjomā iekļaujami sekojošu komercsabiedrību apgrozījumi šajā tirgū:

- AS „A.C.B.”;
- AS „8 CBR”;
- SIA „Ceļdaris”³;
- SIA „Ceļi un tilti”;
- AS „Ceļu pārvalde”;
- SIA „Lemminkainen Latvija”;
- SIA „Saldus ceļinieks”;
- SIA „Šlokenbeka”;
- SIA „VIA”;
- Ceļu būves firma SIA „Binders”;
- SIA „Limbažu ceļi”;
- SIA „Ceļu būvniecības sabiedrība „Igate””;

³ AS „A.C.B.” viens tirgus dalībnieks ar SIA „Ceļdaris” un SIA „Ceļi un tilti”;

- SIA „Ceļu, tiltu būvnieks”;
- SIA „Aizputes ceļinieks”;
- SIA „Union Asphalttechnik”;
- SIA „Talce”⁴;
- SIA „Latgales ceļdaris”⁵.

Kaut arī VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs” apgrozījums šajā jomā ir līdzvērtīgs iepriekš minēto komercsabiedrību apgrozījumam, un tā sniedz pakalpojumus visā Latvijas teritorijā, ņemot vērā, ka tā uz valsts autoceļiem tā ir specializējusies tikai periodiskas uzturēšanas darbu veikšanā (100%). Uz pašvaldību autoceļiem un ielām VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs” veic periodiskas uzturēšanas darbus (90-100%), kā arī ļoti nelielā apjomā rekonstrukcijas/ renovācijas darbus (0-10%). Tādējādi VAS „Latvijas autoceļu uzturētājs” nav pamata vērtēt kā konkurentu minētām sabiedrībām un tās apgrozījums šajā lietā netiek ņemts vērā.

1.tabula „Tirgus dalībnieku tirgus daļas Ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Latvijas teritorijā”

Komersabiedrība	2005.gads		2006.gads		2007.gads	
	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)
AS "A.C.B."	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
SIA "Ceļi un tilti"	<30%	<30%	<30%	<30%	<30%	<40%
SIA "Ceļdaris"						
AS "8 CBR"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA "Aizputes ceļinieks"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
Ceļu būves firma SIA „Binders"	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%
SIA "Limbažu ceļi"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
AS „Ceļu pārvalde"	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%
SIA „Lemminkainen Latvija”	(*) <20%	(*) <20%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu būvniecības sabiedrība „Igate””	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „VIA”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Union Asphalttechnik"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Latgales ceļdaris"	(*) <1%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Saldus ceļinieks”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA "Talce"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Šlokenbeka"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu, tiltu	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)

⁴ SIA „Saldus ceļinieks” viens tirgus dalībnieks ar SIA „Talce” (<https://lursoft.lv/appserver3?>);

⁵ SIA „Union Asphalttechnik” viens tirgus dalībnieks ar SIA „Latgales ceļdaris” (<https://lursoft.lv/appserver3?>).

būvnieks”	<10%	<10%	<10%	<10%	<10%	<10%
Kopā	100%	100%	100%	100%	100%	100%

AS „A.C.B.” ir tirgus dalībnieks ar lielāko tirgus daļu ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Latvijas teritorijā, nākamā lielākā konkurenta tirgus daļa ir ievērojami mazāka. Ņemot vērā, ka AS „A.C.B.” ir būtiska loma ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Latvijas teritorijā, savukārt pārējie tirgus dalībnieki ir ar salīdzinoši mazām tirgus daļām, konkurences situāciju, kā arī to, ka ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas pakalpojumu tirgū komercsabiedrības konkurētspēja ir atkarīga no tās finansiālās un tehniskās kapacitātes, secināms, ka apvienošanās rezultātā tiks būtiski samazināta konkurence, kā arī, apvienošanās dalībniekiem turpmāk nostiprinot savas pozīcijas tirgū, iespējama arī dominējoša stāvokļa izveidošanās.

5.1.2. Tā kā daudzi tirgus dalībnieki arī objekta atrašanās vietu ir minējuši kā vienu no svarīgākajiem kritērijiem, izvēloties piedalīties publiskajā iepirkumā, norādot, ka priekšroka tiek dota objektiem, kuri atrodas tajā pašā reģionā, kurā atrodas tirgus dalībnieka tehniskā bāze, asfaltbetona ražotne, karjeri u.c. resursi, Konkurences padome uzskata par pamatotu noteikt tirgus dalībnieku tirgus daļas Centra/ Latgales reģionā un Vidzemes/ Latgales reģionā, ņemot vērā, ka tieši šajās teritorijās apvienošanās rezultātā varētu visbūtiskāk tikt ietekmēta konkurences situācija.

2.tabula „Tirgus dalībnieku tirgus daļas Ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Centra/ Latgales reģionā”

Komersabiedrība	2005.gads		2006.gads		2007.gads	
	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)
AS "A.C.B."	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
SIA "Ceļi un tilti"	<40%	<40%	<40%	<40%	<40%	<40%
SIA "Ceļdaris"						
AS "8 CBR"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA "Aizputes ceļinieks"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <1%
Ceļu būves firma SIA „Binders"	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%
SIA "Limbažu ceļi"	—	—	(*) <10%	(*) <10%	—	—
AS „Ceļu pārvalde"	(*) <30%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%
SIA „Lemminkainen Latvija”	(*) <20%	(*) <20%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu būvniecības sabiedrība „Igate””	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „VIA”	(*) <1%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Union Asphalttechnik"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Latgales ceļdaris"	(*) <1%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%

SIA „Saldus ceļinieks”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA "Talce"	(*) <1%	(*) <1%	(*) <1%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Šlokenbeka”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu, tiltu būvnieks”	(*) <1%	(*) <1%	(*) <1%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%
Kopā	100%	100%	100%	100%	100%	100%

3.tabula „Tirgus dalībnieku tirgus daļas Ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Vidzemes/ Latgales reģionā”

Komerksabiedrība	2005.gads		2006.gads		2007.gads	
	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (bez apakšuzņēmējiem)	Tirgus daļa % (ar apakšuzņēmējiem)
AS "A.C.B."	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)
SIA "Ceļi un tilti"	<20%	<20%	<40%	<30%	<40%	>40%
SIA "Ceļdaris"						
AS "8 CBR"	(*) <30%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <30%	(*) <20%	(*) <20%
SIA "Aizputes ceļinieks"	—	—	—	—	(*) <1%	(*) <1%
Ceļu būves firma SIA „Binders"	(*) <30%	(*) <30%	(*) <20%	(*) <30%	(*) <10%	(*) <20%
SIA "Limbažu ceļi"	(*) <20%	(*) <20%	—	—	(*) <20%	(*) <10%
AS „Ceļu pārvalde"	—	—	—	—	—	—
SIA „Lemminkainen Latvija”	(*) <20%	(*) <20%	—	(*) <20%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu būvniecības sabiedrība „Igate””	—	—	—	—	—	—
SIA „VIA”	(*) <20%	(*) <10%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <10%
SIA „Union Asphalttechnik"	—	—	—	—	—	—
SIA „Latgales ceļdaris"	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Saldus ceļinieks”	—	—	—	—	(*) <10%	(*) <10%
SIA "Talce"	—	—	—	—	(*) <1%	(*) <1%
SIA „Šlokenbeka"	—	—	—	—	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu, tiltu būvnieks”	—	—	—	—	—	—
Kopā	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Nemot vērā iepriekš konstatēto, kā pieprasījuma un piedāvājuma tendences, konkrētā tirgus struktūru, konkrētā tirgū pastāvošās barjeras, apvienošanās dalībnieku ekonomisko stāvokli, AS „A.C.B.” pozīcijas saistītajos tirgos - asfaltbetona (ražošanas un realizācijas) tirgū un karjeru produkcijas tirgū, secināms, ka AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” kā vienam tirgus dalībniekam būs vēl nozīmīgāka ietekme ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū, līdz ar to var tikt būtiski samazināta konkurence tirgū, kura jau šobrīd tā ir nepietiekoša.

Ņemot vērā konstatētās negatīvās sekas konkurencei, Konkurences padome uzskata par pamatotu piemērot saistošos noteikumus, kas novērstu šīs negatīvās sekas. Konstatējams, ka konkrētajā tirgū būtiska nozīme ir apakšuzņēmēju piesaistīšanai un attiecīgi pretendenta piedāvātā cena ir atkarīga no apakšuzņēmēju piedāvātās cenas. Jo lielāka ir veicamo darbu apjoms, jo mazāka ir iespēja, ka pretendents to spēs veikt pašu spēkiem, nepiesaistot citus tirgus dalībniekus kā apakšuzņēmējus. Tāpat secināms, ka pasūtītāja izvirzītās prasības spēj izpildīt ne visi mazie un vidējie tirgus dalībnieki. Tādējādi tiem nav iespējams startēt kā pretendentiem (ģenerāluņēmējiem) iepirkumā, lai konkurētu ar lielākiem tirgus dalībniekiem. Vienlaikus mazie un vidējie tirgus dalībnieki ir vērtējami kā potenciālie konkurenti, kuri nākotnē varētu radīt konkurenci lielākiem tirgus dalībniekiem. Būtiski ir radīt tiem vienlīdzīgas savstarpējas konkurences iespējas, pretendējot kļūt par ģenerāluņēmēja apakšuzņēmējiem. Attiecīgi pamatoti ir konkrētās lietas ietvaros piemērot saistošo noteikumu apvienošanās dalībniekiem iepirkumos rīkot iepirkumu apakšuzņēmēju piesaistei. Samērīgi un lietderīgi šo pienākumu būtu noteikt, ja iepirkums ir lielāks par 2 miljoniem latu.

5.2. Tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus Latvijas teritorijā

Izvērtējot apvienošanās dalībnieku stāvokli *Tiltu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Latvijas teritorijā* 2005., 2006. un 2007.gadā (salīdzinot ar tirgus dalībniekiem - SIA „Latvijas tilti”, SIA „Tilts”, SIA „Rīgas tilti”, SIA „M.A.-TAKA”, Latvijas-Lietuvas kopuzņēmums SIA „Viadukts”, AS „BMGS” – kuriem ir lielākie apgrozījumi šajā tirgū) secināms, ka:

1) apvienošanās dalībnieku kopējā daļa pēc apgrozījuma šajā tirgū 2005.gadā bez apakšuzņēmējiem ir mazāka par 10%, turklāt to kopējais apgrozījums gandrīz četras reizes mazāks nekā apgrozījums lielākajam tirgus dalībniekam. Apvienošanās dalībnieku kopējā daļa pēc apgrozījuma šajā tirgū 2005.gadā ar apakšuzņēmējiem ir mazāka par 15%, turklāt to kopējais apgrozījums ir būtiski mazāks nekā apgrozījums lielākajiem tirgus dalībniekiem;

2) apvienošanās dalībnieku kopējā daļa pēc apgrozījuma šajā tirgū 2006.gadā bez apakšuzņēmējiem ir mazāka par 10%, turklāt to kopējais apgrozījums ir četras reizes mazāks nekā apgrozījums lielākajam tirgus dalībniekam. Apvienošanās dalībnieku kopējā daļa pēc apgrozījuma šajā tirgū 2006.gadā ar apakšuzņēmējiem ir mazāka par 20%, to kopējais apgrozījums ir gandrīz uz pusi mazāks nekā apgrozījums lielākajam tirgus dalībniekam;

3) apvienošanās dalībnieku kopējā daļa pēc apgrozījuma šajā tirgū 2007.gadā bez apakšuzņēmējiem ir mazāka par 10%, turklāt to kopējais apgrozījums ir trīs reizes mazāks nekā apgrozījums lielākajam tirgus dalībniekam. Apvienošanās dalībnieku kopējā daļa pēc apgrozījuma šajā tirgū 2007.gadā ar apakšuzņēmējiem ir mazāka par 10%, to kopējais apgrozījums ir trīs reizes mazāks nekā apgrozījums lielākajam tirgus dalībniekam.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome uzskata, ka apvienošanās rezultātā neradīsies un nenostiprināsies dominējošais stāvoklis, kā arī netiks būtiski samazināta konkurence šajā tirgū.

5.3. Asfaltbetona (ražošanas un realizācijas) tirgus

Situācija asfaltbetona tirgū tika vērtēta gan pēc katra tirgus dalībnieka kopējā saražotā asfaltbetona apjoma, gan pēc realizācijas citām komercsabiedrībām (konkurentiem).

4.tabula „Tirgus dalībnieku tirgus daļas Asfaltbetona (ražošanas un realizācijas) tirgū”

Komerksabiedrība	2005.gads		2006.gads		2007.gads	
	Tirgus daļa % (pēc saražotā apjoma tonnās)	Tirgus daļa % (pēc realizētā apjoma tonnās citām komercsabiedrībām)	Tirgus daļa % (pēc saražotā apjoma tonnās)	Tirgus daļa % (pēc realizētā apjoma tonnās citām komercsabiedrībām)	Tirgus daļa % (pēc saražotā apjoma tonnās)	Tirgus daļa % (pēc realizētā apjoma tonnās citām komercsabiedrībām)
SIA „Mobil asfalts” (AS „A.C.B.” meitas uzņēmums)	(*) <30%	(*) <30%	(*) <30%	(*) <40%	(*) <30%	(*) >40%
SIA „Ceļi un tilti”						
AS „8 CBR”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Aizputes ceļinieks”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%
Ceļu būves firma SIA „Binders”	(*) <20%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%
SIA „Limbažu ceļi”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <1%
AS „Ceļu pārvalde”	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <30%	(*) <20%	(*) <20%
SIA „Lemminkainen Latvija”	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <20%	(*) <10%
SIA „Ceļu būvniecības sabiedrība „Igate””	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „VIA”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Union Asphalttechnik”	(*) <10%	(*) <20%	(*) <10%	(*) <20%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Latgales ceļdaris”	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Saldus ceļinieks”	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Talce”	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%
SIA „Šlokenbeka”	(*) <10%	(*) <20%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%
SIA „Ceļu, tiltu būvnieks”	(*) <10%	(*) <10%	(*) <10%	(*) <1%	(*) <10%	(*) <1%
Kopā	100%	100%	100%	100%	100%	100%

2005.gadā no tirgus dalībnieku kopējā saražotā asfaltbetona apjoma – (*) tonnām citām komercsabiedrībām tika realizēts (*) %, 2006.gadā no tirgus dalībnieku kopējā saražotā asfaltbetona apjoma – (*) tonnas citām komercsabiedrībām tika realizēts (*) %, 2007.gadā no tirgus dalībnieku kopējā saražotā asfaltbetona apjoma – (*) tonnām citām komercsabiedrībām tika realizēts (*) %.

Tabulā Nr.4 tirgus dalībnieku tirgus daļas noteiktas, ņemot vērā tikai ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus dalībnieku saražoto un realizēto asfaltbetona apjomu. Tā kā asfaltbetonu ražo un realizē vēl arī dažas citas komercsabiedrības, tabulā Nr.4 norādīto tirgus dalībnieku tirgus daļas varētu būt nedaudz mazākas. Vienlaicīgi secināms, ka AS „A.C.B.” meitas uzņēmums SIA „Mobil asfalts” kopā ar SIA „Ceļi un tilti” ir lielākā asfaltbetona ražotāja un realizētāja citām komercsabiedrībām.

Tomēr ņemot vērā šī konkrētā tirgus specifiku, ka pieprasījumu pēc asfaltbetona veido komercsabiedrības, kuru darbība saistīta ar ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas jomu, līdz ar to saražotais un realizētais asfaltbetona apjoms ir atkarīgs no izpildāmo būvdarbu apjoma, kā arī SIA „Mobil asfalts”, SIA „Ceļi un tilti” un AS „8 CBR” tirgus daļas 2005., 2006. un 2007.gadā gan pēc ražošanas apjoma, gan realizācijas apjoma citām komercsabiedrībām, nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās rezultātā radīsies vai nostiprināsies dominējošs stāvoklis vai tiks būtiski samazināta konkurence šajā konkrētajā tirgū.

Tomēr, ņemot vērā šajā lēmuma konstatēto par konkurences apstākļiem ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū pēc apvienošanās un to, ka tirgus dalībnieku konkurētspēja minētajā tirgū ir tieši atkarīga no asfaltbetona pieejamības, lai mazinātu apvienošanās nelabvēlīgās sekas ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū, nodrošinot komercsabiedrībām, kurām nav savas asfaltbetona ražotnes, to jaudas ir nepietiekošas vai piegādes attālums no ražotnes līdz objektam neatbilst pasūtītāja prasībām, iespējas veikt darbus uz melnā seguma ceļiem, Konkurences padome uzskata par nepieciešamu, noteikt, ka AS „A.C.B.” un komercsabiedrības, kurās tai ir izšķiroša ietekme, pārdod visiem pircējiem asfaltbetonu par tirgus cenām ar skaidriem un vienveidīgiem noteikumiem.

5.4. Karjeru produkcijas tirgus

AS „A.C.B.” sniegusi informāciju, ka tā veic karjeru produkcijas ieguvu 4 karjeros:

- karjerā „Plānupe” Rīgas rajonā iegūstot dažādu frakciju smilti;
- karjerā „Salenieki” Aizkraukles rajonā iegūstot dažādu frakciju smilti un granti, kā arī šo derīgo izrakteņu maisījumus;
- karjerā „Grantskalni” Rīgas rajonā iegūstot dažādu frakciju smilti un granti;
- karjerā „Gaitiņi” Rīgas rajonā iegūstot dolomīta šķembas.

SIA „Ceļi un tilti” sniegusi informāciju, ka tā iegūst karjeru produkciju 6 karjeros, veicot smilts ieguvu karjerā Ludzas rajonā, kā arī smilts-grants ieguvu karjeros Ludzas un Rēzeknes rajonos.

Ņemot vērā, ka AS „8 CBR” neveic karjeru izstrādi, minētās apvienošanās rezultātā nenotiks horizontāla pārklāšanās šajā tirgū.

Saskaņā ar Latvijas Vides, Ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras derīgo izrakteņu krājumu bilances datiem⁶ Latvijā izsniegtas atļaujas derīgo izrakteņu ieguvei:

- 186 smilts-grants un smilts karjeros, t.sk. 7 karjeros Aizkraukles rajonā, 9 karjeros Rīgas rajonā, 12 karjeros Ludzas rajonā un 10 karjeros Rēzeknes rajonā;
- 25 smilts-grants karjeros, t.sk. 3 karjeros Aizkraukles rajonā, 1 karjerā Ludzas rajonā un 3 karjeros Rēzeknes rajonā;
- 62 smilts karjeros, t.sk. 5 karjeros Aizkraukles rajonā, 4 karjeros Rīgas rajonā, 2 karjeros Ludzas rajonā un 1 karjerā Rēzeknes rajonā;
- 13 dolomīta karjeros, t.sk. 3 karjeros Rīgas rajonā.

Lietas ietvaros no komercsabiedrībām pieprasītā informācija liecina, ka lielākā daļa ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgus dalībnieku veic viena vai vairāku karjeru izstrādi, galvenokārt smilts, smilts-grants un grants ieguvei.

AS „A.C.B.” un SIA „Ceļi un tilti” derīgo izrakteņu ieguves apjoms nav ievērojams salīdzinājumā ar Latvijas teritorijā esošajiem derīgo izrakteņu smilts, smilts-grants un dolomīta krājumiem un kopējiem ieguves apjomiem gadā.

Ņemot vērā minēto nav pamata uzskatīt, ka apvienošanās varētu veicināt karjeru produkcijas tirgus noslēgšanu vai citādi nelabvēlīgi ietekmēt konkurenci šajā tirgū.

⁶ http://mapx.map.vgd.gov.lv:8082/Cadaster/bil_p_bvm.asp

Līdz ar to apvienošanās rezultātā neradīsies un nenostiprināsies dominējošais stāvoklis, kā arī netiks būtiski samazināta konkurence šajā tirgū.

5.5. Citu viedokļu par apvienošanās ietekmi uz konkurenci analīze

Lietas izpētes ietvaros Konkurences padome noskaidroja vairāku publisko iepirkumu pasūtītāju viedokli, vai tirgus dalībnieku apvienošanās, AS „A.C.B.” iegūstot izšķirošo ietekmi AS „8 CBR”, varētu izraisīt negatīvas sekas vai būtiski samazināt konkurenci.

VAS „Latvijas valsts ceļi” norādīja, ka, ja AS „A.C.B.” un AS „8 CBR” apvienosies, starp tām vairs nebūs līdzšinējās sacensības par pasūtījumu. Abi uzņēmumi šobrīd ir vieni no konkurēt spējīgākajiem Latvijas tirgū, un, kamēr neparādīsies jauni līdzvērtīgi tirgus dalībnieki, ir iespējama konkurences samazināšanās. Tajā pašā laikā VAS „Latvijas valsts ceļi” nesaskata konkurences ierobežojumus, kas varētu rasties apvienošanās rezultātā, jo abu minēto uzņēmumu rīcībā nav īpašu ceļu būvniecībā nepieciešamu resursu, kas nebūtu pieejami arī citiem tirgus dalībniekiem.

Rīgas domes Satiksmes departaments uzskata, ka AS „A.C.B.” un „8 CBR” apvienošanās neradīs būtiskas sekas konkurencei Rīgas pilsētā, jo AS „8 CBR” 2006.-2008.gadā nav piedalījies Rīgas domes Satiksmes departamenta organizētajos ielu būvniecības, rekonstrukcijas un uzturēšanas konkursos. Tajā pat laikā atzīstot, ka jebkura tirgus dalībnieku apvienošanās, kas virzīta uz jau pietiekoši spēcīgu un pienācīgu tirgus daļu kontrolējošu uzņēmumu nostiprināšanos attiecīgajā nozarē, neapšaubāmi var radīt pamatotas bažas par konkurences samazināšanos valsts mērogā.

Uz apvienošanās negatīvo ietekmi norādījusi Madonas pilsētas dome, kā arī, ka pastāv šāda iespējamība minējusi Cēsu pilsētas dome. Savukārt Rēzeknes pilsētas dome nesaskata, ka apvienošanās varētu negatīvi ietekmēt situāciju Rēzeknes pilsētas ielu un tiltu būvniecībā, rekonstrukcijā, renovācijā vai periodiskajā uzturēšanā.

Uz problēmām ceļu atjaunošanas jomā norādījusi Latvijas Republikas Valsts kontrole savā 07.03.2008. revīzijas ziņojumā *Publisko iepirkumu likuma prasību un valsts līdzekļu efektīvas izmantošanas principa ievērošana autoceļu atjaunošanai un Satiksmes ministrijas darbības nodrošināšanai*⁷, kurā, t.sk. secināts, ka:

1) revidējamajā laika posmā (..) līgumi par valsts autoceļu atjaunošanas būvdarbiem ir noslēgti ar 48 kapitālsabiedrībām, no tiem:

- līgumi par 65,8% apjoma izpildi noslēgti ar 5 kapitālsabiedrībām;
- līgumi par 84,3% apjoma izpildi noslēgti ar 11 kapitālsabiedrībām,

kas arī liecina par būtisku konkurences trūkumu;

2) lielākais VAS "Latvijas valsts ceļi" līgumpartneris valsts autoceļu būvniecībā - AS "A.C.B." kopā ar kapitālsabiedrībām, kurās tai ir izšķiroša ietekme, 2006.gadā nodrošināja 52,4% visu VAS "Latvijas valsts ceļi" apmaksāto valsts autoceļu atjaunošanas darbu izpildes. Šāda valsts autoceļu atjaunošanas būvdarbu izpildes koncentrēšana viena izpildītāja ietekmē rada risku, ka izpildītājs var ietekmēt piedāvāto cenu līmeni;

3) valsts budžeta līdzekļu finansējuma autoceļu atjaunošanai būtisks pieaugums un konkurences trūkums nozarē rada risku, ka būvuzņēmēji izmanto šo situāciju, nepamatoti paaugstinot būvdarbu cenas.

Konkurences likuma 16.panta trešajā daļā noteikts, ka Konkurences padome ar lēmumu aizliedz apvienošanos, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū. Konkurences padome ir

⁷ http://www.lrvk.gov.lv/upload/zinojums_SM_iepirkumi.doc

tiesīga atļaut šādu apvienošanu, nosakot tirgus dalībniekam saistošus noteikumus, kuri novērš apvienošanās negatīvās sekas attiecībā uz konkurenci.

Ņemot vērā minēto, Konkurences padome secina, ka apvienošanās rezultātā rodas būtisks konkurences samazinājums, kā arī nākotnē iespējama dominējoša stāvokļa izveidošanās. Tādēļ saskaņā ar Konkurences likuma 16.panta trešo daļu apvienošanās ir atļaujama, nosakot apvienošanās dalībniekiem saistošus noteikumus, kurus izpildot apvienošanās negatīvās sekas konkurencei ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas un periodiskas uzturēšanas tirgū Latvijas teritorijā tiks novērstas.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 15.panta pirmās daļas 3.punktu un otro daļu, 16.panta otro un trešo daļu

nolēma:

1. Atļaut apvienošanu, kas paredzēta AS „A.C.B.” iegūstot izšķirošu ietekmi AS „8 CBR”.

2. Apvienošanās dalībniekiem uzlikt šādus saistošus noteikumus:

2.1. No apvienošanās brīža līdz 01.07.2013. AS „A.C.B.” un komercsabiedrības, kurās tai ir izšķiroša ietekme, pārdod visiem pircējiem asfaltbetonu par tirgus cenām ar skaidriem un vienveidīgiem noteikumiem, izņemot, ja attiecīgā publiskā iepirkuma nolikums liedz vienam pretendētājam realizēt otram pretendētājam preces attiecīgā iepirkuma izpildes nodrošināšanai.

2.2. No apvienošanās brīža līdz 01.07.2013., ja AS „A.C.B.” vai komercsabiedrību, kurās tai ir izšķiroša ietekme, publiska būvdarbu līguma, kura priekšmets ir ceļu būvniecība, rekonstrukcija, renovācija vai periodiskā uzturēšana, un kura summa ir lielāka par 2 000 000 LVL (divi miljoni latu) bez pievienotās vērtības nodokļa, izpildes nodrošināšanai ir paredzēts piesaistīt apakšuzņēmējus ceļu būvniecības, rekonstrukcijas, renovācijas vai periodiskās uzturēšanas darbu veikšanai, attiecīgi AS „A.C.B.” vai komercsabiedrības, kurās tai ir izšķiroša ietekme, izvēlas apakšuzņēmējus saskaņā ar šādiem noteikumiem:

2.2.1. apakšuzņēmēju izvēlei tiek rīkots konkurss, izsludinot to AS „A.C.B.” vai attiecīgās komercsabiedrības mājas lapā internetā, piedāvājuma iesniegšanas termiņš nedrīkst būt īsāks par 15 dienām;

2.2.2. apakšuzņēmēja izvēles kritērijs ir zemākā cena un pie nosacījuma, ja:

- uz attiecīgo apakšuzņēmēju nevar tikt attiecināti konkrētā publiskā iepirkuma nolikumā vai normatīvajos aktos noteiktie izslēgšanas noteikumi;

- attiecīgais apakšuzņēmējs proporcionāli savam izpildāmā darba apjomam ir spējīgs uzrādīt finansiālo spēju apliecinājošus dokumentus un saistību izpildes nodrošinājumu, kādus atbilstoši publiskā iepirkuma nolikumam un līgumam pasūtītājs izvirza attiecībā pret pretendentu;

- attiecīgais apakšuzņēmējs proporcionāli savam izpildāmā darba apjomam ir spējīgs apliecināt saimniecisko, tehnisko un profesionālo spēju, kādu atbilstoši publiskā iepirkuma nolikumam un līgumam pasūtītājs izvirza attiecībā pret pretendentu.

2.3. AS „A.C.B.” iesniedz Konkurences padomē informāciju par katru 2.2.punktā minēto publisko iepirkumu, norādot publiskā iepirkuma priekšmetu, pasūtītāju, komercsabiedrības, kuras saskaņā ar 2.2.1.punktu iesniedza piedāvājumus, kā arī

komercsabiedrības, kuras uzvarēja attiecīgajā AS „A.C.B.” vai komercsabiedrību, kurās tai ir izšķiroša ietekme, rīkotajā konkursā:

- 2.3.1. līdz 01.08.2009. par laika periodu no 01.07.2008.-01.07.2009.;
- 2.3.2. līdz 01.08.2010. par laika periodu no 01.07.2009.-01.07.2010.;
- 2.3.3. līdz 01.08.2011. par laika periodu no 01.07.2010.-01.07.2011.;
- 2.3.4. līdz 01.08.2012. par laika periodu no 01.07.2011.-01.07.2012.;
- 2.3.5. līdz 01.08.2013. par laika periodu no 01.07.2012.-01.07.2013.

Konkurences padomes lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja v.i.

S.Ābrama